

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente 's-Gravenzande

18/07/2019
jaargang 97

nr 42

Op 8 maart 1988 overlijdt oud-ouderling B. Tuinier te 's-Gravenzande, in de leeftijd van 68 jaar. Ruim 12 jaar heeft hij de gemeente in het ambt gediend. Vier dagen later wordt hij begraven. Tijdens de rouwdienst merkt ds. A. Elshout onder meer op: 'Ik zal Mijn hand tot de kleinen wenden. Ik geloof dat ook de overledene tot die kleinen behoorde. Hij was vrij klein van stuk, niet zo groot als zijn vader. Nee, hij had

meer van zijn moeder. Hij was ook klein in dat opzicht, dat hij kleine gedachten had van zichzelf. Hij zei niet zo snel iets over zichzelf. (...) De overledene zag hoog tegen anderen op. Op zich is dat natuurlijk een aangename karaktereigenschap, maar het is nog beter als het niet alleen een karaktereigenschap is, maar ook een geloofseigenschap. De Heere maakt de Zijnen klein en Hij houdt ze klein'.

Een belofte voor Gods volk

Hoséa is door de HEERE geroepen om Gods Woord te verkondigen onder het tienstammenrijk in een zeer donkere tijd. De oordelen Gods zijn onafwendbaar. Weldra zal Efraïm weggevoerd worden en zal het tienstammenrijk ophouden te bestaan.

Ik zal Israël zijn als de dauw.

Hoséa 14:6a

In het vorige hoofdstuk heeft de HEERE Zich vrijgemaakt van het volk, dat niet naar hun Schepper wilde luisteren. Lange tijd heeft Hij Zijn lankmoedigheid en taai geduld betoond, maar nu zal Hij gaan betonen ook een rechtvaardig God te zijn. Het eerste vers van het hoofdstuk spreekt ervan: 'Samarïa zal woest worden, want zij is wederspanning geweest tegen haar God'.

Wat zou het rechtvaardig geweest zijn als het boek Hoséa hier was gestopt. Maar nee, de HEERE maakt een nieuw begin. Hoséa mag in het laatste hoofdstuk gaan spreken over Gods ontferming. Dwars door het oordeel heen zullen er onder de verstrooiden zijn die zich bekeren tot de HEERE, hun God. Er is ondanks zonde en schuld een weg ter ontkoming. Vers 2 spreekt er van: 'Bekeer u, o Israël, tot den HEERE uw God toe'. Ja, de bekering is hier een eis, maar tevens een belofte, want wij lezen in het vijfde vers: 'Ik zal hunlieder afkering genezen, Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben; want Mijn toorn is van hem gekeerd'.

De HEERE zal Zijn verkoren volk Zijn liefde doen ervaren en dat is een vrijwillige liefde. Hij heeft zondaren lief, niet omdat zij het waardig zijn, maar het is vrije gunst, vrije genade die eeuwig Hem bewoog.

ds. E.J. Boudewijn,
Barneveld-Centrum

Als de dauw

O, eeuwig wonder van vrije genade, de HEERE belooft dat Hij zelfs onder een volk, waarvan wij zouden denken dat er niets van overblijft, nog een overblijfsel naar Zijn verkiezende liefde gaat trekken met koorden Zijner goedertierenheid. Het is de genadige Verbondsgod, Die niet alleen belooft hen te bekeren, maar ook te onderhouden: 'Ik zal Israël zijn als de dauw'. Het is de dauw, die door de westenwind vanuit de Middellandse Zee wordt aangevoerd, die in het rijk der natuur onmisbaar is tot leven. De rijke belofte van onze tekst staat lijnrecht tegenover het oordeel, waarover de HEERE spreekt in het vijftiende vers van het vorige hoofdstuk. Want daar gaat het over de verzengende wind uit het oosten.

Israël is een onvruchtbaar volk geworden voor de HEERE. Het was geroepen om vrucht te dragen. Wat een arbeid heeft de Heere niet aan dat volk ten koste gelegd, maar dat volk is door de oostenwind verzengd. Dat is de treurige toestand, waarin het volk van Israël zich bevindt. Het lijkt alles in de dood te eindigen.

Wat een beeld schetst de Heere van Zijn bemoeienissen met Zijn volk! Het is het werk van Zijn Geest dat hiermee wordt uitgebeeld. Wat is het een allergrootst wonder van soevereine genade dat de HEERE de dauw van Zijn Geest nog wil geven. Dat die dauw nog nederdaalt van de hemel midden in de woestijn van de dood. Geliefde lezer, moeten wij niet zeggen dat het in ons vaderland niets beter is dan in het tienstammenrijk van toen? Moeten we niet eerlijk bekennen dat we op ons kerkelijk erf net zo ver zijn afgeweken als het Efraïm in die dagen? Of, nog wat dichterbij, is het geen ontzaglijk wonder van Gods barmhartigheid dat we nog genadetijd ontvangen om ons te bekeren?

Moeten we niet zeggen dat we leven in een ondergaande wereld, waarin de vorst der duisternis zijn tienduizenden verslaat door de ontzaglijke hoeveelheid verledingen? Of door zijn aangrijpende werken van namaakgodsdienst? Dat we toch bedenken zouden dat de HEERE wel zal komen met Zijn rechtvaardige oordelen. Alles raakt in verwarring. Bij de 'groten der aarde' is geen houvast meer in het natuurlijke leven. En op het kerkelijk erf neemt de verwarring hand over hand toe nu er een nabijkomend christendom opkomt dat steunt op doop, belijdenis, gevoel en eigen kunnen. Waar niet meer gesproken wordt

In dit nummer

4 In memoriam
ds. H. Paul (90)

9 Van Overzee

20 Volwassendoop

- 2** Een belofte voor Gods volk
- 3** Het zien op Jezus in Zijn leven [29]
- 5** Commentaar:
Bij ons in de Biblebelt
- 6** Stéfanus, een Pinkstergetuige [6]
- 7** Al deze woorden [29]
- 8** 100 jaar De Saambinder [27]
- 10** De taal der bevinding [33]
- 11** Een grondige Godgeleerdheid
- 12** Boekennieuws
- 13** Jeugdrubriek
- 14** Kerknieuws
- 14** Berichten
- 15** Kerkdiensten

over een eenzijdig Godswonder in het leven van doodschuldige vijanden. Waar klinkt nog verootmoediging door van ware geloofsvrucht? Nee, niet in het bespreken, maar in het beleven, zoals de Zaligmaker heeft gezegd aan het begin van de Bergrede in Matthéüs 5? Een missend leven. Een zuchtend leven. Een bedelaarsleven.

Als een hert

Wat een oneindige genade als de HEERE tóch dauw gaat schenken op dode zondaarsharten. Als Zijn Geest de ziel van een geestelijk dode zondaar gaat bearbeiten tot zaligheid. Want, geliefde lezer, zonder die Goddelijke dauw wordt het eeuwig omkomen, met alles wat we bespreken en denken te bezitten. Het is de dauw van Gods Geest die het levende Godsgemis werkt in het hart. Zodat de ziel naar God gaat dorsten gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen. Het is de dauw die valt in donkere moordspelonken, waardoor ze in grote nood gaan uitroepen: 'Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods... is er nog een middel om de welverdiende straf te kunnen ontgaan?' En Gods bevestigde Kerk dan? Zou het bij hen beter zijn dan bij de inwoners van Samaría? Ach, als de Heere hen opnieuw ontdekkend licht in hun leven schenkt, dan gaat de hand op de mond. Dan kunnen ze boven niemand uitkomen. Ze kunnen niet één ogenblik naar Gods geboden leven en in Gods inzettingen wandelen. Ze hebben die dauw telkens nodig. Zonder de genadige bedauwing van Christus' Geest is het ook bij hen een dor leven. Wat kan het gebedsleven toch ingezonken zijn. Dan kan het vanbinnen zijn als de woestijn.

Belofte en onderwijs

Maar dan komt de HEERE hier aan Zijn geestelijk Israël te beloven: 'Ik zal Israël zijn als de dauw'. Dan mogen ze onderwijs krijgen om te leren dat Christus de dauw van de Heilige Geest heeft verworven. Hij heeft het uitgeklaagd op Golgotha: 'Mij dorst!' Zo heeft Hij die dauw verworven voor Zijn volk. Als Hij die dauw niet had verworven, dan zou Zijn volk van dorst moeten sterven. De vruchtbaarheid van Gods volk is alleen uit Hém. De HEERE belooft hier aan Zijn volk: 'Ik zal Israël zijn als de dauw'. Daarom zal God alleen de eer ontvangen. Want alle dingen zijn uit Hem, door Hem en tot Hem. Gode verheerlijkend en zielen zaligend!

Isaac Ambrosius

Uit: "Het zien op Jezus" Isaac Ambrosius (uitg. Den Hertog).

Het zien op Jezus in Zijn leven [29]

3. Van het ontvangen van zondaren door Christus

2. Christus' aannemen van zondaren is nog meer gebleken in Zijn werken. Hoe welkom zijn allerlei slag van zondaren bij Hem geweest? Hij heeft niemand uitgeworpen die Hem als de Messias erkende. Hij heeft niemand afgewezen die zijn ziel heeft overgegeven om door Hem, naar Zijn wil, behouden te worden. Dit heeft Hij betoond:

- A. door gelijkenissen,
- B. metterdaad.

A. Door gelijkenissen. Bijzonder in de gelijkenis van de verloren zoon: 'Als hij (de zoon) nog ver van hem was, zag hem zijn vader, en werd met innerlijke ontferming bewogen; en toelopende viel hem om de hals en kuste hem' (Luk. 15:20). Merk in deze woorden:

1. Dat zijn vader hem éérs, eer hij zijn vader zag. Een zondaar gedenkt zo haast niet aan de hemel, of de Heere heeft hem terstond in het oog.
2. Als hij nog verre was. Hij was nog maar in het begin zijns wegs. Zijn vader zou hem alleen gelaten kunnen hebben, totdat hij in huis was gekomen, en het zou geen kleine goedertierenheid geweest zijn dat hij hem dan welkom had geheten. De zondaars kunnen in eigen overdenking nog ver van God wezen, dat God toch tot hen nadert.
3. Zijn vader had mededogen met hem. Zelfs de ingewanden des Heeren rommelen en bewegen zich in Hem op het zien van Zijn wederkerende verlorenen (Jer. 31:18).
4. Zijn vader is toegelopen. Dat heeft veel te zeggen. Zoals:
  - a) Het zou grote goedertierenheid geweest zijn als de vader was blijven staan, totdat zijn zoon was gekomen. En: b) Wat een barmhartigheid is het dat de vader zijn zoon tegemoet wil komen. En: c) Maar bovenal, o, wat een rijkdom van goedertierenheid mogen we het noemen dat de vader niet gáát, maar loopt!
5. Hij liep en viel hem om zijn hals. Dit is: hij heeft hem gevat en omhelsd. O, wonder! Wie zou niet gewalgd hebben hem aan te raken. Was hij niet gekleed in walgelijke en stinkende vodden? Rook hij niet naar varkens en zwijnen? Maar wij zien dat de goedertierenheid nergens vies van is. 'Als Ik u voorbijging (zegt God), zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef' (Ez. 16:6).
6. De vader is hem om de hals gevallen en heeft hem gekust. Wie zou zulk een vuil mens hebben willen wassen? Wat! Die lippen kussen die nog naar de draf uit de varkensbak smaakten? Die lippen die zo dikwijls zulke snode, verkwistende en walgelijke hoeren gekust hadden?

Het oogmerk van deze gelijkenis is dat Christus gewillig en blij is om de zondaren te ontvangen: 'Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?' (Ez. 33:11).

(wordt vervolgd)

In memoriam ds. H. Paul (90)

Toen ik bericht kreeg van het overlijden van ds. H. Paul moest ik denken aan een uitspraak van de puriteinen over het plotseling sterven van kinderen en knechten van God: 'plotselinge dood, plotselinge heerlijkheid'.

Zo nam de Heere onze geliefde medebroeder en vriend op de hoge leeftijd van 90 jaar op 10 juli uit dit leven weg. Ons hartelijk medeleven gaat uit naar zijn kinderen, klein- en achterkleinkinderen. Hij laat onder hen een grote lege plaats achter. Van harte wensen wij hen de troost en ondersteuning van de Heere toe nu zij ook het gemis van een geliefde en biddende vader moeten inleven.

H. Paul werd in 1969 toegelaten tot de studie aan de Theologische School. Als ouderling was hij voorheen verbonden aan de gemeente te Zoetermeer. Hier had hij ook zijn tandartspraktijk. Een vaardigheid die hij later zelfs tijdens een visitatiereis op Papoea nog in praktijk bracht.

Hij diende de gemeenten van Rotterdam-Zuidwijk (1973), Vlissingen (1980), Hendrik-Ido-Ambacht (1986) en Oostkapelle (1994). Op 1 oktober 1999 ging hij met emeritaat en betrokken zij een woning aan de Herenweg te Moerkapelle. Aan de gemeente van Moerkapelle wist hij zich bijzonder verbonden. Hier had zijn voorgeslacht gekerkt en had de Heere rijke zegen geschonken.

Hartelijk en innemend

Ds. Paul heeft met grote inzet veel werk mogen verrichten in de gemeenten die hij diende. Daarbij werd hij op een hartelijke en innemende manier gesteund door zijn vrouw.

Hij maakte deel uit van verschillende deputaatschappen. Met name het werk voor het deputaatschap van de zending had de liefde van zijn hart. Als secretaris voor de velden op het toenmalige Irian Jaya en Zuid-Afrika heeft hij veel werk verzet. Meerdere malen

heeft hij intensieve visitatiereizen naar deze zendingsvelden afgelegd. Wat was hij hartelijk verblijd wanneer hij op de velden iets waar mocht nemen van het werk van de Heere in mensenharten.

Meerdere keren was hij afgevaardigd naar de Generale Synode en maakte hij deel uit van het moderamen waarvan hij op deskundige wijze het scribaat verzorgde.

Bij het terugzien kom je onder de indruk van de hoeveelheid werk door hem verzet. Daarbij trof mij de evenwichtige manier waarop hij soms ingewikkelde zaken doordacht en behandelde. Hij was daarin zorgvuldig en ook recht door zee.

Zijn prediking werkt gekenmerkt door grote nadruk op het werk van de Heilige Geest. Hij bezat de gave om met weinig woorden kernachtige zaken te zeggen. Zijn prediking werd soms als 'zakelijk' ervaren, maar wie leerde luisteren, kreeg onderwijs. Gods genade in Christus voor een arme zondaar was de steeds terugkerende kern van de preek.

Ook verschenen er meerdere publicaties van zijn hand. Zijn laatste boek 'Uit genade' heb ik gelezen als een dringende oproep van onze hoogbejaarde

broeder om het Bijbelse evenwicht van Wet en Evangelie, verkiezing en verantwoordelijkheid, te bewaren. Na zijn emeritaat heeft hij in Gods goedheid de krachten gekregen om nog vele jaren vacante gemeenten te dienen. Ook bleef hij betrokken op het geheel van de gemeenten, de voortgang van het zendingswerk, de classisvergaderingen te Zoetermeer, enzovoorts.

Hartelijk leefde hij met mij mee als plaatselijk predikant in Moerkapelle. Vele keren zat hij zondagsavonds op het hoekje van de achterste bank in de kerk. Trouw bezocht hij de lidmatencatechisatie. In de koffiepauze hadden we dikwijls een kort gesprekje over het onderwerp. Wat was hij ontroerd toen het ging over de Middelaar in Zijn naturen. Hij vertelde over een onvoorbereide catechisatieles van vele jaren geleden die hij als ouderling of reeds als student moest waarnemen over dit onderwerp. Maar wat ging het toen voor hem leven dat de godheid van Christus Hem ondersteunde in Zijn lijden, dat Hij sterker is dan alle mensen en machtig om te verlossen. Ja, dat Hij door Zijn godheid een eeuwige waardij aan Zijn verdiensten heeft gehecht. Daar mag hij zich nu eeuwig over verwonderen.

Psalm 62

Het overlijden van zijn vrouw bracht een groot gemis. Vrijmoedig sprak hij van Gods ondersteuning: 'Ik mag nog dankbaar zijn voor wat ik heb'.

De laatste jaren dienden zorgen over de gezondheid zich aan. Meerdere keren werd hij opgenomen in het ziekenhuis. De woorden uit Psalm 62 spraken toen bijzonder tot zijn hart: 'Immers is mijn ziel stil tot God, van Hem is mijn heil'.

Het is bijzonder dat hij na die periode weer zo herstelde dat hij toch weer uit preken ging. De zondag voor zijn overlijden preekte hij in Zoetermeer! Toen was het genoeg.

ds. W. Harinck, Utrecht

Bij ons in de Biblebelt

Bij het spreken over refo's maakt de buitenwereld vaak een karikatuur van de Biblebelt. Het is daarom een goed initiatief van het Museum Catharijneconvent in Utrecht om een tentoonstelling te wijden aan de Biblebelt.

ds. W. Silfhout,
Capelle a/d IJssel

De tentoonstelling in het Catharijneconvent houdt ons wel een spiegel voor.

Het gaat om een tentoonstelling die niet alleen ons tot nadenken stemt, maar die volgens conservator Tanja Kootte vooral is gemaakt voor mensen buiten de reformatorische wereld. 'Ik hoop dat we op deze manier elkaar wat beter leren kennen.'

Zoals uit de beschrijving in het RD van 5 juli blijkt, geeft de tentoonstelling een goed beeld van de refowereld. Al zijn er ook kritische kanttekeningen te plaatsen, onder andere bij de uitbeelding van de brede en de smalle weg door de kunstenaar Liesbeth Labeur. Het is uiteraard van belang dat de tentoonstelling een eerlijk beeld geeft van de refowereld. Dat buitenstaanders daardoor enig begrip krijgen voor wat mensen beweegt die - ondanks alle ontwikkelingen in de samenleving - willen vasthouden aan de normen van Gods Woord; aan bepaalde vormen bij de kerkgang, aan een kledingstijl die zo anders is dan die van de wereld en aan zekere tradities die kenmerkend zijn voor de groep.

Bij die buitenstaanders heerst ook vaak de gedachte dat de refo's gewoon een paar decennia of zelfs eeuwen achterlopen, maar dat ze er ook wel komen. Het is

slechts een kwestie van tijd. Ook zij zullen het moderne gedachtegoed wel gaan accepteren en ook anders gaan denken over abortus, euthanasie, lhtb-ers, zondagsrust, televisie, enz.

Spiegel

De tentoonstelling houdt ons wel een spiegel voor. Niet alleen wordt de oude, bevindelijke gereformeerde wereld, zoals menigeen die van vroeger kent, door de tentoonstelling opgeroepen, maar ook wat men wel noemt: de 'nieuwe refowereld'. De 'oude wereld' kenmerkt zich door een zeker isolement ten opzichte van de buitenwereld. De 'nieuwe refo-wereld' komt uit die, door velen als achtergesteld genoemde positie tevoorschijn, door in allerlei opzichten te participeren in de samenleving, zowel in onderwijs, wetenschap en techniek. De vrouwen dragen nog wel rokken, de Statenbijbel wordt in veel gezinnen nog gelezen, al worden ook andere vertalingen gebruikt, in de kerk wordt nog altijd op hele noten gezongen. Toch is er sprake van een ontwikkeling, die niet tegen te houden is, maar die ons wel noodzaakt om ons voortdurend te bezinnen op waar het nu echt om gaat in het leven.

Slijtage

Jongeren kijken daar in het algemeen anders tegenaan dan ouderen. Door de toegenomen mondigheid en mede als gevolg van een hoger opleidingsniveau, blazen vooral jongere generaties hun partij mee in de samenleving. Dat zal in de toekomst niet minder worden. Het gevaar is groot dat daarmee een slijtageslag wordt ingezet die leidt tot verlies van de eigen identiteit.

Is dat dan erg? Het gaat toch niet om de buitenkant? Nee, dat is waar. Misschien is daar in het verleden (en ook nu) soms wel teveel nadruk op gelegd. Alsof dáármee uitsluitend het onderscheid met de wereld wordt bepaald en mogelijk de gedachte wordt gevoed dat we toch wel wat beter zijn dan de wereld.

Het gaat in ons leven in de eerste plaats om de vraag of we ons in ons totale gedrag laten leiden door wat God in Zijn Woord van ons vraagt. Niet alleen in ons gezin, in de kerk, maar ook in de samenleving. Die buitenkant is daarbij niet onverschillig. Is die niet een spiegel van de binnenkant? Gaat het signaleren van de toegenomen wereldgeïkzaamheid in onze gezindte niet gepaard met de constatering dat het overtuigende en ontdekkende werk van de Heilige Geest zo wordt gemist? Lopen we niet het gevaar genoeg te hebben aan de dingen van dit tijdelijk leven en dat het 'gij geheel anders' meer en meer op de achtergrond dreigt te raken?

Spanning

Zich terugtrekken in een doperse wereldmijding zal onze gezindte niet redden. Zo dat al mogelijk zou zijn. Zich aanpassen aan het gedachtegoed van de wereld zal ons evenmin redden. Het zal ons op den duur zelfs doen verdwijnen. De spanning van het 'niet van de wereld, toch in de wereld zijn' vraagt om voortdurende doordenking van onze positie in de wereld. Het woord van Paulus in Romeinen 12:2 geeft aan wat daarbij het belangrijkste is. 'En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven welke de goede en welbehagende en volmaakte wil van God is'.

Als de tentoonstelling bij buitenstaanders meer begrip kweekt voor de refo-wereld is dat positief te duiden. Als de tentoonstelling ons dringt tot bezinning op ons leven en de openbaring daarvan naar buiten, dan is dat winst.

Stenen in het Kedrondal

‘En zij stenigden Stéfanus’.

Handelingen 7:59

Iemand stenigen is een zwaar werk.

Stéfanus kan niet zwijgen over datgene wat hij mag zien: ‘En hij zeide: Zie, ik zie de hemelen geopend, en den Zoon des mensen, staande ter rechterhand Gods’ (Hand. 7:56).

J. van 't Hul,
Lieren

Hier gaat de profetie al in vervulling die Jezus vlak voor Zijn dood had uitgesproken: ‘Doch Ik zeg ulieden: Van nu aan zult gij zien den Zoon des mensen, zittende ter rechterhand der kracht Gods’ (Matth. 26:64).

De Zoon des mensen had Stéfanus in een ogenblik kunnen verlossen. Maar er wordt geen El(a)-wagen aangespannen om deze discipel in nood thuis te halen. Er verschijnt evenmin een wolk om hem van de aarde weg te nemen. God doet niet altijd wat Hij kan, maar slechts wat Hem behaagt.

‘Maar zij roepende met grote stem, stopten hun oren, en vielen eendrachtelijk op hem aan’ (Hand. 7:57).

Stéfanus' laatste woorden werken als een vlam in een kruitvat. Toen Jezus sprak: ‘Doch Ik zeg ulieden: Van nu aan zult gij zien den Zoon des mensen, zittende ter rechterhand der kracht Gods...!’ (Matth. 26:64), ontstond er bij de hogepriester Kájafas ook een groot tumult en scheurde hij zijn klederen. Nu Stéfanus bijna dezelfde woorden spreekt, ontstaat er bij het Sanhedrin ook zo'n tumult. Dat de door hen gekruisigde Jezus - de enige Naam Die onder de hemel gegeven is tot zaligheid - aan Gods rechterhand zou staan, dat doet hen in woede uitbarsten. De edelachtbaren

leggen al hun waardigheid af, stoppen hun oren toe (ze willen niet horen wat tot hun eeuwige vrede dient) en vallen als roofdieren aan. De vijand rukt vast aan. Met opgestoken vaân.

Het is een hele menigte die op de eenzame prooi aanstormt: de ouderlingen van het volk, de rechters, de beschuldigers, de getuigen en de toeschouwers. Die man is hen een steen des aanstoets! De eendracht van de haat bindt hen samen. Als met één man grijpen ze hem, sleuren hem door de nauwe straten van de stad, slepen hem door de poort en werpen hem de stad uit, het dal van Kedron in (de gebruikelijke executieplaats waar veroordeelden gestenigd werden). Wat een ordinaar oproer. En Stéfanus zwijgt, laat hen begaan, alsof het hem al niet meer deert. ‘Het is iets groots voor een christen om innerlijk kalm te blijven als buiten het tumult regeert’ (Spurgeon).

Buiten de legerplaats

Wie de naam van God had gelasterd, moest als een uitvaagsel buiten de legerplaats worden gedood (Lev. 24:14). De leden van het Sanhedrin weten hoe het hoort. Jezus van Nazareth, Hij Die het verlorene zoekt, moest buiten de legerplaats worden gekruisigd, Zijn kind Stéfanus ook, Zijn smaadheid dragende. Een knecht kan ook niet meer zijn dan zijn Meester. Maar voor Stéfanus is er een geopende hemel. Voor de Borg was de hemel zwart en gesloten.

In het Kedrondal vliegen de stenen Stéfanus om de oren. ‘De steen van het geweld kan het lichaam misschien doden, maar meer kan die steen niet doen. Jezus' armen zijn onder de ziel die heengaat’ (McCheyne).

Het zijn de valse getuigen die de eerste stenen gooien. Ze weten goed wat Mozes gezegd had als de doodstraf voltrokken moest worden: ‘De hand der getuigen zal eerst tegen hem zijn om hem te doden’ (Deut. 17:7). Ze houden zich stipt aan de regels. De getuigen eerst. Daarna de rest. ‘En de getuigen legden hun klederen af...!’ Iemand stenigen is een zwaar werk. De getuigen doen hun oppermantels ervoor uit. Die vrome jassen zouden hen maar hinderen.

De kruisdood was smadelijker en pijnlijker, maar de executie door steniging was zo ongeveer de hoogste vorm van mishandeling, een mens met zware keien doodgooien. ‘En dat temeer omdat het hier gold een mens, wiens aangezicht was als een engel. Voorwaar, hier zouden de engelen wenen, indien zij tranen hadden!’ (B. Wielenga).

Stéfanus roept niet om ontferming, maar zie, hij bidt. Hij balt geen vuisten, maar vraagt of de gereed staande Christus zijn geest zou willen ontvangen, of Hij die als Zijn eigendom wil nemen. Hij beveelt zijn geest in Gods handen.

'En vallende op de knieën, riep hij met grote stem: Heere, reken hun deze zonde niet toe. En als hij dat gezegd had, ontsliep hij'. Terwijl des vijands gramschap brandt, is Stéfanus' laatste gebed voor zijn vijanden. Nu hij afscheid neemt van de wereld, bidt hij niet of er vuur van de hemel mag neder-

dalen. Hij bidt, hun ten goede, in priesterslijke bewogenheid en toch met grote stem: 'Reken hun deze zonde niet toe'. Als een waardig volgeling volgt hij het voorbeeld van zijn Meester, Die Zijn jongeren geleerd had: 'Bidt voor degenen die u geweld doen'. Zijn stenigers verklaarden de onschuldige voor schuldig. Stéfanus bidt of de schuldigen onschuldig geacht mogen worden. 'Hij spendeerde zijn laatste adem aan een luide kreet naar de hemel, dat deze moord niet aan zijn vervolgers ten laste zou worden gelegd. Het is het merkteken van een

christen om geduldig te sterven met vergeving op zijn lippen' (Spurgeon). Zo wordt Stéfanus door de engelen thuisgebracht, in het hof der hoven, bij Hem Die zijn ziel lief heeft. Daar krijgt zijn naam nog diepere inhoud, Stéfanus, 'kroon'. In het Vaderhuis ontvangt hij de sierlijke kroon des levens uit handen van de gekroonde Koning. Daar mag hij eeuwig de eerkroon dragen, 'door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen'.

(wordt vervolgd)

RUBRIEK AL DEZE WOORDEN [29]

De diepte peilen

De Heere wil ons met Zijn gebod, één voor één, leren wat werkelijk zonde is.

Het kwaad als het tegendeel van wat God eist en waar Hij recht op heeft: volmaakte liefde. Om ons door de bediening van de Geest van Immanuël te overtuigen en te overbuigen. Dat is: openleggen en ons er hartelijk onder doen buigen. Om ons aan een einde te brengen van onze eigengerechtigheid, verdienste-lijkheid, waardigheid en zelfverlossingspogingen. Om plaats te maken voor de Middelaar in ons leven. Om Hem dierbaar en noodzakelijk te maken. Om dan uit Zijn volheid te ontvangen, genade voor genade (Joh. 1:16). Anders gezegd, met de woorden van ons doopformulier: opdat we een mis- hagen aan onszelf zullen hebben, ons voor God verootmoedigen en onze zaligheid buiten onszelf zullen zoeken. Walgen, buigen en zoeken!

Zo werkt de Heilige Geest, ook door middel van het zesde gebod. Want onze totale verdorvenheid vraagt om een totale beke- ring. Onze totale verlorenheid vraagt om een volkomen Verlosser.

Drie keer zien we in de verklaring van ons troostboek in Zondag 40 een lijn. Van de innerlijke gesteldheid naar onze daden, die zichtbaar worden. Zichtbaar voor de mén-

sen. Terwijl God het hárnt aanziet! Te beginnen, direct in antwoord 103:

- Gedachten;
- Woorden;
- Gebaren;
- Daden.

U voelt het: het licht van Gods gebod gaat van binnen naar buiten. In het vervolg van ditzelfde antwoord lezen we iets dergelijks:

- *onteren*: de eer niet geven, die mijn naaste als medeschepsel Gods toekomt;
- *haten*: iemand niet kunnen 'zetten', wensen dat hij er niet was;
- *kwetsen*: 'beschadigen' staat er letterlijk. Dat kan met woorden, maar ook anders...;
- *doden*: de rijpe vrucht, die groeit vanuit het onteren.

In antwoord 104 zien we nog eens een vergelijkbare lijn:

- *nijd*, dat is jaloeersheid. Wij houden dit voor vrij onschuldig;
- *haat*, dat zijn innerlijke gevoelens van diepe afkeer;
- *toorn*, dan worden deze gevoelens zichtbaar en merkbaar;
- *wraakgierigheid*, dat is de voortdurende begeerte en behoefte om iemand iets betaald te zetten;
- en tenslotte de *doodslag*, die in Gods gebod letterlijk genoemd wordt. Maar

die beslist niet uitsluitend bedoeld wordt.

Voel je de opklimming in het kwaad? Het langzame proces van binnenuit naar buiten. Vanuit het hart van ons mensen, die geschapen zijn om God en de naaste lief te hebben. Maar die zonder wederbarende genade geneigd zijn tot het tegendeel. Namelijk om God en de naaste te haten. Een vreselijke werkelijkheid.

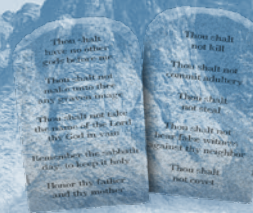
Dat 'haten' is echt niet te sterk uitgedrukt. Want het ligt verborgen in ons hart. En de heilige God ziet altijd ons hárnt aan. Hij gaat niet af op de buitenkant, zoals mensen wel doen. Het gaat Hem om de totale mens, vanbinnen én vanbuiten. Wie zijn we? Wie behoren we te zijn in het licht van Zijn deugden en liefdesgeboden? Voelt u wat het wil zeggen: waaruit kent gij uw ellendigheid? Met als kernachtig antwoord: 'Uit de wet Gods'.

Hoe functioneert vraag 3 van ons troostboek in ons hart, in onze geloofsbeleving en in de prediking? Het ware genadewerk Gods is zo eenvoudig. Wanneer de lichtstralen van het zesde gebod gaan schijnen, wordt een mens wáár. Daarom hebben we dit licht zo nodig over ons leven, in ons hárnt. Dan valt het niet mee met de mens die gevallen is.

Weet jij wat het is als het licht van het zesde gebod schijnt in je hart? Meer vraag ik nu niet.

v. A.

TIEN GEBODEN VOOR ONS

Tien jaar achter elkaar dezelfde preken

Als ieder jaar weer dezelfde catechismusverklaring gelezen wordt, dan neemt de belangstelling af. Maar de slaper in de kerk vindt het kostelijk, aldus ds. G.H. Kersten.

A. Bel,
Vlaardingen

Er waren vroeger gemeenten waar steeds maar weer de catechismusverklaring van Smijtegelt gelezen werd. Ds. Kersten verwelkomde op 10 juni 1924 in een recensie in De Saambinder een heruitgave van de verklaring van Ferré en Brinkman, omdat die preken eenvoudig en degelijk zijn. En het is goed ook eens wat anders te lezen. Ds. Kersten schreef: 'Het wil mij voorkomen dat het niet tot opbouw van de gemeente dient jaar na jaar dezelfde preken te lezen. Hoe gaarne men bijvoorbeeld de catechismuspreken van Smijtegelt ook hoort, als 't volgend jaar weer en dan nog weer eens en tien jaar achter elkaar dezelfde preken gelezen worden, gaat toch de belangstelling er af. De slaper in de kerk mag zoiets kostelijk vinden, omdat hij na 't eindigen van de kerk en van z'n dutje toch nog over de preek kan praten, maar de belangstellende hoorder zal toch meer getrokken worden door een andere leerrede.'

De verder gevorderden

'Catechismusprediking voor onzen tijd', dat was de titel van de rede die prof. G. Wisse op 17 september 1930 hield ter gelegenheid van het overdragen van het rectoraat aan de Theologische School in Apeldoorn. Met grote snelheid werd het gedrukt en vijf weken later stond er al een recensie in De Saambinder. Ds. Kersten had veel waardering voor de inhoud van het geschrift: 'Deze rede is zeer vlot geschreven en voor ieder te volgen. Zij bepleit de noodzakelijkheid en gepastheid van de catechismusprediking voor onzen tijd'. Ds. Kersten had wel enkele opmerkingen.

'Een paar kleine vragen rezen wel bij het lezen van dit geschrift. Zo wagen wij het te betwijfelen of de schrijver goed ziet, als hij zegt dat zij die nog zover in de genade niet gevorderd zijn, bij uitstek de minnaars zijn van de vrije stoffen, terwijl juist de verder gevorderden en gefundeerden, de althans dieper geleiden, de catechismusprediking bij voorkeur op prijs stellen. De Catechismus is toch geen troostboek voor de verder gevorderden in hoofdzaak? Integendeel, de Catechismus geldt geheel de Kerk en ik zou besluiten, dat wanneer niet

al Gods volk uit de behandeling gediend wordt, aan de catechismusprediking iets hapert. De redenen die prof. Wisse voor zijn zienswijze gaf, hebben mij niet kunnen overtuigen.'

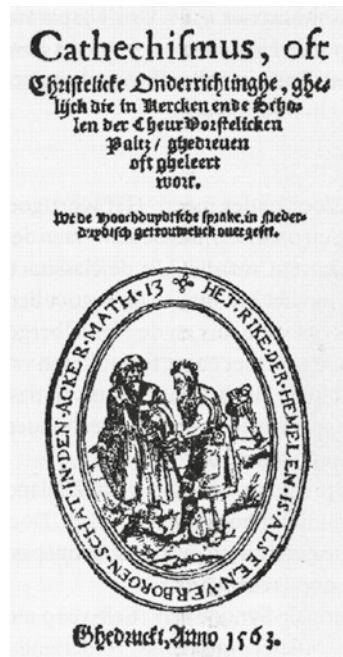
Geen wet van Meden en Perzen

In de loop van de tijd kwamen diverse keren dezelfde vragen aan de orde: Is het noodzakelijk dat er elke zondag eenmaal uit de Catechismus geprekeerd wordt? Moet ieder jaar op de eerste zondag begonnen worden met Zondag 1 en op de laatste zondag geëindigd worden met Zondag 52? Ds. Kersten gaf aan dat op de Nationale Synode van 1586 besloten was dat iedere zondag geprekeerd zou worden over een zondagsafdeling. De Synode van Dordrecht (1618/1619) had dit bekrachtigd en zelfs gezegd dat dit beslist niet nagelaten mocht worden, al zou alleen maar de familie van de predikant naar de kerk komen. 'De Catechismus bevat 52 afdelingen, kennelijk met de bedoeling dat elke Zondag één afdeling behandeld worden zal en door de herhaling jaar op jaar, de zuivere leer het volk zal worden ingeprent. (...) Zelf heb ik nu reeds 24 jaren mij aan deze wijze van behandelen gehouden. Ik kan de door onze vaders gestelde orde aanbevelen, al behoeft deze niemand slaafs te volgen'. Wat die laatste zin betreft, ds. K. de Gier zei ongeveer hetzelfde: 'Het is geen wet van Meden en Perzen'.

Een goed uitgangspunt

Op de vergadering van 27 januari 2016 van de classis Goes werden de rapporten van de kerkvisitatie besproken en naar aanleiding daarvan stelde een afgevaardigde een vraag over de catechismusprediking. 'In het verslag van een der gemeenten staat dat dit niet iedere zondag gebeurt. Hij betreurt dit, met name omdat we onlangs in De Saambinder nog geweest zijn op het belang van een grondig onderwijs in de leer der Godzaligheid, en dat de catechismusprediking daar zo belangrijk voor is. Verschillende afgevaardigden onderstrepen deze mening. De classis wekt dan ook alle gemeenten op om te zorgen dat de prediking van de Heidelbergse Catechismus haar plaats behoudt. De oude gewoonte, die nu voornamelijk nog in Zeeland voorkomt, om de hele Catechismus in één jaar door te preken, en de eerste zondag van het jaar te beginnen bij Zondag 1 is een goed uitgangspunt om de orde erin te houden'.

(wordt vervolgd)

De eerste Nederlandse uitgave van de Heidelbergse Catechismus (1563).

Herkenning

Het gebeurt hier nogal eens dat er reizigers uit het oude vaderland in de kerk zijn. Meestal zie je dit direct. Men is hier voor zaken, soms voor vakantie.

ds. C. Vogelaar,
Clifton (VS)

Over het algemeen is de kleding dan wat minder 'op z'n zondags', als ik 't zo noemen mag. Althans, wat anders dan het hier bij het naar de kerk gaan gebruikelijk is. Ze zijn natuurlijk van harte welkom. Voor hen zullen het zingen van de psalters en andere Amerikaanse gewoonten wel een aparte ervaring zijn. Als het kan, maak je graag even kennis met hen. Je bent immers benieuwd waar ze vandaan komen, waar ze naar de kerk gaan, en of ze 'die en die' kennen. Wat trekt je, ook na zoveel jaren in Amerika, naar gasten uit het land waar je geboren bent? Het zal er wel mee te maken hebben dat je wortels daar liggen. En dat we, als God het geeft, gasten en vreemdelingen op aarde zijn, waar we dan ook wonen. Al moeten zulke mensen zich wel aanklagen dat ze nog zo aan het stof verkleefd zijn. Zoals reizigers uit hetzelfde land in den vreemde op elkaar aantrekken, zo is het ook bij pelgrims door de woestijn, trekend naar hun bestemming. Die ligt niet hier op aarde, want Psalm 73 zegt: 'Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen'. Ze kunnen het niet altijd bezien, maar soms mag het zijn zoals vers 24 zegt: 'Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.'

Pinksteren

Het is Pinksteren geweest. Wat een wonderlijke en gezegende tijd was dat. We hebben er hier in Clifton van mogen spre-

Soms na lange tijd van zwijgen wordt de mond geopend en wordt er verteld hoe de Heere de gevangenis open gedaan heeft.

ken: 'En zij waren volhardende in de leer der apostelen, en in de gemeenschap, en in de brekings des broods, en in de gebeden'. Er was gemeenschap, verbondenheid in dezelfde waarheid. Waar God op het allerhoogst verheerlijkt en de mens op het diepst vernederd wordt. De liefde door God uitgestort in het hart ging ook uit naar elkaar.

Het is me de laatste weken toch tot beoediging geweest als je eens mag horen hoe de Heere Zijn bestreden volk, dat zo vaak in banden van ongeloof en twijfel kan verkeren, opgezocht heeft. Soms na lange tijd van zwijgen wordt de mond geopend en wordt er verteld hoe de Heere de gevangenis opengedaan heeft. Dan mag je samen verblijd zijn. God bemoeit Zich nog met een volk dat het gedurig verzondigt. Een volk dat zichzelf niet helpen kan, herkent de strijd, maar ook de verlossing bij anderen.

Er is toch ook in onze bange tijd nog een overblijfsel dat het van de meevallers moet hebben. Wat vallen wij onszelf tegen. Maar er is een verrassend God, Die getrouw is. Er is een Zaligmaker Die Zijn

Er is zwaar weer op komst.

Kerk 'na kortstondig ongeneugt, eindeloos verheugt'. Dat volk komt straks toch bij elkaar. En gaat daar hetzelfde werk doen: Zingen van die Naam Die eeuwig de eer moet ontvangen.

Zekere bewaring

Er is zwaar weer op komst. Gods Kerk moet misschien nog weleens naar elkaar geslagen worden. De grote verdrukking is wellicht nabij. Wie zal staande blijven? Ja, daarin is ook herkenning, als beleefd wordt wat we lezen in Zondag 52: 'De-wijl wij van onszelf alzo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan, en daartoe onze doodsvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet ophouden ons aan te vechten...'

Wat kan die strijd zwaar zijn. Maar toch, mogen we maar samen de Heere aanlopen met het vervolg van dit antwoord uit de catechismus: '...zo wil ons toch staande houden, en sterken, door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, maar altijd sterke wederstand doen'.

Ze worden bewaard in de kracht Gods tot de zaligheid. En dat is een zekere bewaring: '...totdat wij eindelijk ten enenmale de overhand behouden'. O, als alles toch niet vast en zeker lag in de doorboorde handen van de Middelaar. Maar, hoe vaak we ook onder liggen, hoe vaak we ook gebeukt en bestreden worden door de vijand, het welbehagen van God zal door de hand van de Middelaar gelukkig voortgaan. Want Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde.

Mocht er maar veel een zoeken en ervaren van de geestelijke herkenning zijn. Over de kerkmuren heen soms. Gelukkig dat de verhoogde Koning voor Zijn werk en Zijn eer zorgt.

Hij is de armen en ellendigen tot een Toevlucht. Hun, in alle strijd en moeite tot Hem gedreven, zal Hij ten Redder zijn.

De taal der bevinding [33]

Het gaat helemaal niet of het gaat vanzelf

ds. J. Schipper,
Leerdam

In het Evangelie van Markus kunnen we lezen over het zelf uitspruitende zaad (Mark. 4:26-29). Een mens wierp het zaad in de aarde. Het zaad sproot uit en werd lang, maar de mens wist zelf niet hoe: 'Want de aarde brengt vanzelf vrucht voort: eerst het kruid, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar'.

Dit beeld is door alle tijden heen onder allerlei volkeren waarneembaar. En dan wordt het rijpe koren afgemaaid. Terstond! Men wacht daar niet mee. Als het koren rijp is, wordt het terstond afgemaaid. Zo doet ook de hemelse Landman: 'Alzo is het Koninkrijk Gods, gelijk of een mens het zaad in de aarde wierp'.

Vanzelf

In deze korte gelijkenis komen we dus het woord 'vanzelf' tegen. De aarde brengt vanzelf vrucht voort. En dit woord staat in het Grieks nog voorop ook. Derhalve heeft het alle nadruk. Vanzelf brengt de aarde vrucht voort! Hier valt de mens er volkomen buiten. God doet het! Hij zorgt ervoor. Het is Zijn werk. Ook al doet Hij het middellijk.

De vrucht is er niet om de zaaiers. Zelf kunnen zij niets. De vrucht is er ook niet

om de aarde. Die aarde is om der zonden wil vervloekt. Ze kan slechts doornen en distelen voortbrengen. Nee, de vrucht is er door het zaad, door het Woord van God. Dat Woord zal het moeten doen. Wij weten niet hoe, maar het gebeurt. Het is bij Hem in goede handen. Het zaad ontkiemt, de vrucht rijpt, de oogst nadert en de grote Landman verheerlijkt Zich om het eeuwig welbehagen in Zijn eigen werk, in Christus Die gestorven is om het leven aan te brengen. Paulus schrijft: 'Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die natmaakt, maar God Die den wasdom geeft' (1 Kor. 3:7).

's-Gravenpolder

De ouden konden het wel heel kernachtig zeggen: *het gaat helemaal niet of het gaat vanzelf*. De Heere geeft het of Hij houdt het in. Als Hij sluit, wie zal dan openen? Maar als Hij opent, wie zal dan sluiten? Dan gaat het als het ware van-

zelf! In het boekje over het leven van de bekende ouderling Gerrit Beens (1910-1998) lezen we over een te verwachten burgemeestersvacature in Genemuiden. De toenmalige predikant van de Gereformeerde Gemeente te Genemuiden, ds. C. Hegeman, wist wel iemand die geschikt was: de bekende burgemeester David Kodde te Zoutelande. Binnenkort moest hij naar Zeeland en hij zou weleens informeren hier en daar.

Welnu, ds. Hegeman nodigde Gerrit (Gait) en zijn vrouw en Jan Beens (een neef van Gait) uit om met hem mee te gaan: 'Zo kwamen ze in 's-Gravenpolder aan, en dachten vrouw Mol te bezoeken. Zij was een gekende des Heeren. Ze stonden even later voor de deur, vrouw Mol deed open en zei verbaasd: 'Nou, dat is me ook een gezelschap, al die zwarte mannen!' Ze kwamen onaangekondigd bij haar aan. Ds. Hegeman maakte al snel het doel van het bezoek bekend: er werd een burgemeester gezocht. Meteen vroeg Gait aan vrouw Mol: 'Bent u weleens burgemeester af geweest?' Direct trof die vraag doel. 'Gaat u maar zitten, dan wil ik wel vertellen hoe de Heere dat in mijn leven gedaan heeft. Want dat is zo'n lange tijd geleden gebeurd'. Toen ging ze vertellen hoe de Heere haar vernederd had onder Zijn krachtige hand. Hoe Hij haar aan Zijn gezegende voeten had gebracht en zij de laagste plaats voor God had mogen innemen. Daar was overeenstemming. Gait zei van zulke ontmoetingen: 'Het gaat vanzelf, of het gaat niet'. En daar in 's-Gravenpolder bij vrouw Mol ging het vanzelf.

Een bot mes

Het kan ook zijn dat het van geen kant gaat. Daar weten dominees wel van mee te praten. Ze kunnen slechts wat klanken en lettergrepen voortbrengen. Maar er is geen warmte. Geen Geest! Niets! Maar, vaak onverwacht en zeker onverdiend, kan de Heere ruimte geven. Toen de jonge student Lamain ging proponeren en hij een keer voorging in Wageningen, kwam daar plotseling ds. J.R. van Oordt met enkele kerkenraadsleden van Opheusden onder zijn gehoor. De moed ontzong Lamain, maar de oude leraar Van Oordt zei: 'Wees maar niet zo bevreesd. Ik moet de meeste tijd ook maar met een bot mes beginnen'.

Een grondige Godgeleerdheid

Wie kennisneemt van wat het voorgeslacht heeft nagelaten, raakt steeds meer onder de indruk van hun geestelijk inzicht in Gods Woord. En ook van de grondigheid waarmee ze de Bijbel bestudeerden en onder woorden brachten in de geloofsleer. Een vrucht daarvan, de "Theoretisch-praktische godgeleerdheid" van Petrus van Mastricht, verschijnt in zes keurig verzorgde delen.

ds. J.M.D. de Heer,
Middelburg

In het bijzonder aan de Nederlandse universiteiten, waar predikanten werden opgeleid, bedreven de hoogleeraren op een zeer gedegen wijze theologie. We denken aan mannen als Polyander, Walaeus, Voetius en Van Mastricht. Deze laatste volgde Voetius op als hoogleraar aan de Utrechtse academie. Voetius doceerde daar vanaf de oprichting in 1634 ruim veertig jaar, Van Mastricht vervolgens bijna dertig jaar. De Heere heeft hen gebruikt om een Bijbels-gereformeerd stempel te zetten op de opleiding tot predikant. Dat is vormend geweest voor talloze predikanten en daarmee voor de gehele kerk in Nederland. Petrus van Mastricht (1630-1706) heeft een zesdelig dogmatisch werk (4400 pagina's) nagelaten dat alle onderdelen van de geloofsleer bestrijkt. Het boek verscheen eerst in de academische taal van die tijd, het Latijn. Naderhand werd het in het Nederlands vertaald. Ds. G.H. Kersten gebruikte deze uitgave intensief voor zijn "Gereformeerde Dogmatiek". Inmiddels wordt een heruitgave verzorgd in nieuwe druk en spelling. Met veel respect hebben we er kennis van genomen hoe deze heruitgave tot stand komt. Daar zit veel liefde tot de gereformeerde theologie in. De delen verschijnen voor een zeer lage prijs. Dat heeft te maken met welwillende sponsors.

Opbouw

In het tweede deel van deze zesdelige serie gaat het over de werken van God en de zonde van de mens, met daarbij Gods straf op de zonde. Helder is de opbouw van de hoofdstukken. Steeds wordt de vierdeling van een verklarend, een leerstellig, een weerlegend

Petrus van Mastricht

en een leerzaam praktisch deel aangehouden. Het mooie van Van Mastrichts werk is dat het theorie en praktijk nauw aan elkaar verbindt.

Om een voorbeeld te geven. God is krachtadig werkzaam in alle dingen. Deze werkzaamheid ontvouwt Zijn heerlijkheid, bestraft de goddeloosheid, geeft troost in tegenheden, beurt op en versterkt het vertrouwen en verbindt ons aan God en de godzaligheid.

Een van de hoofdstukken gaat over de wereld en het scheppingswerk in zes dagen. Daarover is in onze tijd heel wat te doen. In de tijd van Van Mastricht ging het niet zozeer over de vraag of we deze dagen als lange tijdperken mogen zien - wat helaas tegenwoordig nogal eens wordt gezegd - maar of God gedurende de hele dag schiep of slechts op een moment op deze dagen. Aansprekender voor velen zullen ook hier

de praktische toepassingen zijn. Het leerstuk van de schepping spoort ons namelijk aan tot verfoeiing van de zonde die aan de wereld zo'n grote misvormigheid heeft toegebracht. Ook weerhoudt de praktijk van de godzaligheid ons van een onmatige liefde tot de wereld. Die toepassing is actueel!

Indringende vraag

In het hoofdstuk over de voorzienigheid komt de indringende vraag aan de orde of God, doordat Hij alles van tevoren bepaald heeft, een auteur van de zonde is. Dit is een verwijt van tegenstanders van de gereformeerde leer, 'om de gereformeerde kerk zwart te maken', zo stelt Van Mastricht. De Utrechtse hoogleraar beantwoordt deze tegenwerping, zoals vaker, op een wat filosofische manier. Juist uit het beantwoorden van tegenwerpingen blijkt dat het boek ontstaan is tijdens de colleges aan de universiteit. Zulke delen zijn voor de gemiddelde lezer waarschijnlijk te hoog gegrepen. Zij kunnen ze ook overslaan en naar de praktische toepassingen gaan. Want, die zijn altijd helder. Uitvoerig schrijft Van Mastricht over het 'verbond der natuur', zoals hij het werkverbond doorgaans noemt. Belangrijker is zijn antwoord op de tegenwerpingen, toen al, dat zo'n werkverbond er niet is geweest. Uitvoerig weerlegt Van Mastricht ze. 't Zou nuttig zijn als bijvoorbeeld ambtsdragers zich afvragen of zij zulke tegenwerpingen ook kunnen beantwoorden. Daarvoor moeten we in elk geval grondig zijn onderlegd in Gods Woord.

Bijbelse talen

Een meerwaarde van de opzet van Van Mastricht is dat elk hoofdstuk met de uitleg van een centrale Bijbeltekst begint. Daarmee krijgen we heel wat lessen Hebreuws en Grieks mee. Want, reken erop dat onze vaders de bijbelse talen grondig beheersten. In kort bestek krijgen we zo ook een overzicht van de Hebreuwse en Griekse woorden voor de zonde. In samenwerking met de stichting Gereformeerd erfgoed is er zo opnieuw een uiterst verzorgde uitgave verschenen van een fundamenteel boek. Het is mooi dat dit in 2019 gebeurt. Er is kennelijk belangstelling voor vaste spijs op het gebied van de geloofsleer. Dat is een signaal in een tijd waarin de leer onder druk staat.

N.a.v. "Theoretisch-praktische godgeleerdheid" (deel 2), Petrus van Mastricht; uitg. Koster, Barneveld; 691 blz.; € 32,50.

Boekennieuws

Zonder ons in ons

Na de verschijning van 'Ons Troostboek' (over de Heidelbergse Catechismus) en 'Zonder enige twijfel' (over de Nederlandse Geloofsbelijdenis) is nu van de hand van ds. A. Moerkerken een boek verschenen over de Dordtse Leerregels: 'Zonder ons in ons'.

Net als 'Zonder enige twijfel' is deze uitgave gebaseerd op lidmatencatechisaties die ds. Moerkerken heeft gehouden in de gemeenten van Nieuw-Beijerland en Gouda. Als u niet onder dat gehoor gezeten hebt, waant u zich bij het lezen van dit boek alsnog onder zijn gehoor. En als u onder dat gehoor gezeten hebt, zult u het zeker waarderen dat het gesprokene nu in boekvorm is uitgegeven.

Ds. Moerkerken heeft de gave ontvangen om de meest moeilijke theologische kwesties op de meest eenvoudige wijze ter sprake te brengen, zonder de kwestie te versimpelen. Hij doet de remonstranten recht, maar weet hen ook op meesterlijke wijze te ontmaskeren.

De titel van het boek is een kort citaat uit hoofdstuk 3-4, artikel 12. De auteur schrijft in het voorwoord: 'Naar mijn mening raken deze woorden precies de kern waarom het in dit belijdenisgeschrift gaat'. We zijn dat van harte met ds. Moerkerken eens.

De auteur begint met het bespreken van de vijf artikelen tegen de remonstranten. Het is heel nuttig om te zien waar de verschillpunten precies liggen. Terecht schrijft hij dat de leer van Arminius heden ten dage nog springlevend is. Terecht stelt hij ook de vraag: 'wie herkent er nog het remonstrantisme in?' (blz. 19). Juist omdat de remonstrant zich door zijn vaagheid en listigheid zo moeilijk laat vangen, is dit boek zo uiterst nuttig. Het leert ons te signaleren en gepast te reageren. Het is immers verbazend te horen hoevelen zich in dit jubileumjaar positief over de Dordtse Leerregels uitlaten, terwijl men de leerregels in de praktijk regelrecht tegenspreekt. Verder heb ik na het lezen van dit boek ook een positieve conclusie durven trekken. De vertrouwde klanken die er vanuit de Dordtse Leerregels door de schrijver onder woorden worden gebracht, laten heel duidelijk zien dat de prediking onder ons in lijn is met de leer der vaderen. Zo willen wij preken! Degenen die bezwaren uiten tegen de gangbare prediking onder ons, zullen ook bezwaar hebben tegen dit belijdenisgeschrift.

Ik zou zeggen: 'Dit boek mag in geen van onze gezinnen ontbreken'. Ik ben blij dat onze geliefde broeder zich nog zo verdienstelijk mag maken met de inspanningen, die hij in zijn gezonde jaren mocht verrichten. Misschien ligt er nog wel meer op de plank waar de gemeenten mee gediend kunnen worden? Wij houden ons aanbevolen. Het is mooi dat deze keurige uitgave nog in dit jubileumjaar mocht verschijnen. De uitgave van ds. K. de Gier, die ik persoonlijk nogal eens gebruik, dateert alweer van geruime tijd geleden.

Als het boek wordt besteld via de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Capelle aan den IJssel-West (t.a.v. A. Bax, bax@kliksafe.nl, tel. 010-4519137) komt de netto-opbrengst geheel ten goede aan de Theologische School. Gezien de liefde van ds. Moerkerken tot de Theologische School lijkt mij dat een goede keus.

Boekaankondiging

"Geroepen door de Opperherder", ds. B.A. Ramsbottom; uitg. De Banier; 199 blz.; € 15,95.

Vervolg op "Gevonden door de Opperherder". Beide boeken bevatten samen zes levensbeschrijvingen van strict baptist-predikanten. Dit tweede deel gaat over George Mockford, Edward Samuel en Robert Moxon.

"Brug naar Genesis" (deel 5), ds. A.T. Vergunst; uitg. De Banier; 165 blz.; € 12,95.

Dit boekje bevat korte overdenkingen over de hoofdstukken 38 t/m 50 van het Bijbelboek Genesis. Inmiddels al deel 5. Er worden steeds een paar verzen uitgelegd, waarna een korte aansprekende overdenking volgt.

"Dragende Zijn kruis", H.F. Kohlbrugge; uitg. De Banier; 103 blz.; € 9,95.

49 overdenkingen voor de zeven lijdensweken, om elke dag een moment stil te staan bij de lijdensgang van de Zaligmaker.

"Veilig achter het bloed", R. M. McCheyne; uitg. Den Hertog; 92 blz.; € 12,90.

In zes preken staat de verzoening door Christus centraal. Twee teksten zijn genomen uit het Oude en vier uit het Nieuwe Testament.

"Als ik het wond're kruis aanschouw"; uitg. Den Hertog; 107 blz.; € 12,90.

Elke dag een korte overdenking voor de zeven lijdensweken uit de geschriften van John Flavel.

"David de zoon van Isai" (deel 7); ds. P. Blok; uitg. Gebr. Koster; 173 blz.; € 14,90.

Dit vervolgdeel handelt over het leven van David, onder andere rond de opvoering van de ark uit het huis van Obed-Edom en over Davids weldadigheid aan Mefibóseth. Zo preekte de pas overleden ds. P. Blok!

"Reformatie toen en nu" (deel 2); dr. P.C. Hoek e.a.; uitg. Labarum; 86 blz.; € 12,50.

Dr. Hoek gaat in op het thema vrijheid als gebondenheid aan de genade, ds. J.L. Schreuders behandelt de betekenis van Dordt voor het kerkrecht toen en nu en dr. B.J. Spruyt schetst de strijd in de negentiende en twintigste eeuw over de besluiten van de Dordtse synode.

'Zonder ons in ons', ds. A. Moerkerken, uitg. Den Hertog, Houten, 376 blz.; € 29,50.

ds. A. Schot,
Nunspeet

Rust

D. van Wijngaarden, Veenendaal

Vakantie! Je hoeft zes weken niet naar school en mag eindelijk uitrusten!

Misschien ga je wel weg in de vakantie, naar de bergen, naar de bossen of naar de zee. Andere kinderen blijven thuis. Ga je logeren bij je oom of tante, bij je opa en oma? Ook dat is fijn!

Vakantie betekent rust. Je hoeft niet naar school, je mag je ontspannen. Vaak is het in je leven: ik moet dit en ik moet dat. Er gebeurt ook zoveel op een dag. Je wordt er moe van.

Wat is het dan fijn om niets te moeten en gewoon uit te rusten. Je kunt fijn uitslapen, je boek lezen, spelen met je vrienden en vriendinnen of knutselen. Ja, een boek lezen, doe dat vooral ook!

Ieder kind heeft rust nodig. Elke nacht, maar ook in een vakantie.

In de Bijbel wordt ook over rust gesproken. De Heere heeft in zes dagen de hemel en de aarde gemaakt. Op de zevende dag rustte de Heere van Zijn werk. Daarom is er ook voor ons een rustdag en gaan we op de dag van de Heere naar Zijn huis, naar de kerk. We mogen in alle rust naar het Woord van de Heere luisteren. Je hebt ook tijd om goede boeken te lezen, zoals 'De Christenreis' van Bunyan.

Rust is belangrijk, maar nog belangrijker is de rust in je hart. In Hebrëeën 4:9 staat: 'Er blijft dan een rust over voor het volk van God'. Dat is een rust die nooit meer voorbijgaat. Bij het sterven ontvangen zij de eeuwige rust! Gods kinderen mogen dat weten. Misschien heb je weleens van

Augustinus gehoord. Hij zei: 'Onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in U'. Als je die rust hebt, ben je gelukkig. In Psalm 3 zingen we: 'Ik lag en sliep gerust, van 's HEEREN trouw bewust, tot ik verfrist ontwaakte; want God was aan mijn zij'. Zoek die rust in God, ook in de vakantie!

vervolgverhaal

80

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

'Mijn meester herstelde spoedig en als hij niet noodzakelijk terug had ontmoeten, zou hij hier, denk ik, nóg gewoond hebben.'

Hij is nu gestorven en ligt begraven in beneden-Hongarije. Ik ben een zwervend handwerksman en het kwam bij me op, toen ik hier in de buurt kwam, om even te gaan kijken of het Boek nog op de tafel lag. Daar hadden we het laten liggen toen we weggingen. Maar ik zie dat het verdwenen is. 't Is zeker door iemand gevonden en meegenomen.'

'Hier is het!' roept Palko en haalt het uit z'n zak.

'Heb je er in gelezen, regel voor regel?' vraagt de vreemdeling.

'Nou en of! En wij hebben de weg gevon-

den naar het Land waar de zon nooit ondergaat. Had uw meester die weg ook gevonden?' vraagt hij ernstig.

'Ik denk dat er niemand was die daar zekerder van was dan hij,' zegt de man en hij zucht diep.

'Hebt ú de weg gevonden?' vraagt Palko zonder omwegen. 'Ik? Nee, ik ben bang van niet. Ik was wel op zoek, maar ben sindsdien ver afgedwaald. Mijn meester gaf mij ook zo'n Boek, maar ik heb er niet lang in gelezen. God moge het me vergeven.'

Er klinkt iets van pijn, van smart in zijn stem.

'Waarom stopte u met lezen? Maar u hebt er spijt van, niet? U kunt toch weer opnieuw beginnen? Wat zou er van uw meester geworden zijn en van vader Malina, die nu heel dicht bij de dood is, als ze de weg niet gevonden hadden die tot Jezus leidt? Maar kom, ik moet naar huis, naar grootvader. Ik zal aan oom Liska vragen of hij plaats heeft voor u in zijn hut. Dat zal best, want die is groot genoeg. Dan kunt u ons alles van uw meester vertellen.'

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Bedankt:

Voor Katwijk aan Zee,
ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal;
Voor Oosterland en Waarde,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
Voor Rijssen-West,
ds. C. van Ruitenburg te Krimpen a/d IJssel.

HERDRUK KERKELIJK JAARBOEK

Het Kerkelijk Jaarboek 2019 is verschenen.

De beschikbare voorraad is inmiddels uitverkocht, maar er komen nog steeds bestellingen binnen. Daarom zal er een herdruk plaatsvinden. Als u nog een exemplaar wilt bestellen, dan kunt u dat doen tot uiterlijk 31 juli via www.kerkelijkdienstverlening.nl. Het boekje kost € 10,- (excl. verzendkosten). Verzending vindt in de loop van september plaats. Degenen die reeds hebben besteld, en op de reservelijst zijn geplaatst, behoeven niet opnieuw te bestellen. Zij zullen

eveneens in de loop van september hun bestelling ontvangen.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Pag. 216, Moerkapelle.

Het mailadres van scriba W. van Dam moet zijn: wvdam@gergemmoerkapelle.nl

Pag. 293, Westzaan.

Het vaste tel.nr. van scriba J. Tanger is vervallen. Het nieuwe nummer is: 06-50554365.

Berichten

VAN DE REDACTIE

De Saambinder verschijnt **niet** op 1 augustus a.s. Het nummer van 25 juli geldt dus voor twee weken.

ZANGAVONDEN

Eindhoven – Kerk Geref. Gemeente, Plaggenstraat 57, di. 23 juli, 19.30 uur, avond t.b.v. commissie vakantieweken voor mensen met een beperking, m.m.v. gastenkoor, muziekgroepje en gem. koor 'Met hart en stem', orgel: Bert Roest. Leiding en Bijbelvertelling stud. M. Boersma.
Meliskerke - Kerk Geref. Gemeente, zat. 20 juli, 20.00 uur, Israël-samenzangavond, ds. S. Maljaars, meditatie; Jan Bouman, orgel; t.b.v. deputaatschap voor Israël.

VAAR- EN FIETSTOCHTEN

De activiteitencommissie van de Geref. Gemeente te **Yerseke** organiseert op dinsdag 6 augustus een zeehondentocht. Vertrek vanaf Meerpaalweg om 12.00 uur (inschepen vanaf 11.30 uur). Kosten € 15,-, € 10,- per kind t/m 12 jaar. Pinbetaling mogelijk. Netto-opbrengst is voor nieuwbouw kerk. Opgeven bij voorkeur via mail: info@nieuwbouwgeryerseke.nl of tel. 0113-573476. Meer informatie: www.nieuwbouwgeryerseke.nl

Op donderdag 25 juli organiseert de activiteitencommissie van de Geref. Gemeente te **Hoogeveen** een fietstocht. Start tussen 10.00 en 12.00 uur aan de Coevorderstraatweg 50 te Noordscheschut. Inschrijfgeld € 3,- p.p. tot een max. van € 15,- per gezin. Het is mogelijk gebruik te maken van een lunchpakket, kosten € 2,50 p.p. Hiervoor graag aanmelden: willemvanhartskamp@online.nl

HERDENKINGSBOEK OOSTERLAND

Het is de bedoeling om een herdenkingsboek over de **Geref. Gemeente van Oosterland** samen te stellen. Wellicht zijn er 'oud-Oosterlanders' die nog brieven, correspondentie, egodocumenten, informatie

en foto's hebben van de gemeente en/of van (vroegere) ambtsdragers. Ook zoek ik preken van voorgangers die de gemeente gediend hebben: ds. H.R. de Vries en ds. P. Siemense. Wie kan mij hieraan helpen? J.W. Duvekot, tel. 0166-663443 of 0166-712018; mail: jwduvekot@kliksafe.nl

**WANNEER WE GEEN
HAAST MAKEN MET ONZE
BEKERING, ZIJN WE ALS EEN
MAN DIE SLAAPT OP EEN
LEK SCHIP.
ELK MOMENT LOOPT ER
WATER IN HET SCHIP, TOTDAT
HET VOL IS EN WEGZINKT
NAAR DE BODEM VAN DE
ZEE.**

THOMAS BOSTON

Kerkdiensten

ZONDAG 21 JULI 2019

Aagtekerke 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 19.00 uur ds. H. Brons; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 19.00 uur ds. G.J. Baan; Bodegraven 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 uur ds. W.A. Zondag en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Dinteloord 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Dordrecht 17.30 uur stud. P.C. Vlot; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. E. Bakker; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 15.00 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Enkhuisen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Goes 14.00 uur ds. D. de Wit; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. A. Verschuure; Groningen 16.00 uur ds. E. Bakker; Haamstede 10.00 en 18.30 uur kand. G.P. van Nieuw Amerongen; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 11.30 en 18.30 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 19.00 uur ds. W. Visscher; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoofddorp 19.00 uur ds. R. Kattenberg; Hoogeveen 19.00 uur ds. A. Schot; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. W. Harinck; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Kamperland 10.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur kand. G.P. van Nieuw Amerongen; Kapelle-Biezelinghe 18.15 uur ds. A.A. Brugge; Katwijk aan Zee 10.00 uur ds. J. Driessen; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 10.00 en 15.30 uur ds. M. Karens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. W. Silfhout; Lelystad 16.00

uur ds. R. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur stud. L. van der Kuijl; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Middelharnis 14.30 uur ds. K. Boeder; Moerkapelle 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Naaldwijk 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Nieuw-Beijerland 19.00 uur ds. G. Clements; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur ds. J. de Kok; Nieuwe-Tonge 15.30 uur ds. G. Pater; Nijkerk 9.30 en 14.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. C. Harinck; Oostburg 15.00 uur ds. S. Maljaars; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur ds. B. Labee; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 11.00 en 19.00 uur stud. P.J. de Raaf; Oude-Tonge 15.30 uur ds. M. Blok; Poortugaal 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Puttershoek 16.00 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.00 en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 15.00 uur stud. P.C. Vlot; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Rilland-Bath 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Sliedrecht 9.30 uur ds. A.T. Huijser en 18.00 uur (H.D.) ds. P. Mulder; Soest 19.00 uur ds. L. Blok; Spijkenisse 15.30 uur ds. H.A. van Zetten; Sprang-Capelle 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur stud. L. van der Kuijl; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur (H.D.) ds. P. Mulder en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; Urk 10.00 en 17.00 uur stud. J. Beens; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Waarde 14.00 uur ds. G.J. Baan; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 18.30 uur ds. M. Karens; Westzaan 10.00 en 15.30 uur ds. P.D. den Haan; Wierden 14.00 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Woerden 10.00 uur ds. J.J. Tanis en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. S.W. Janse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 19.00 uur ds. M. Joosse.

“
ALLEN DIE VERWACHTEN IN DE HEMEL IN GEMEENSCHAP MET CHRISTUS TE ZIJN, ZULLEN ER IN DIT LEVEN NAAR MOETEN STREVEN OM OOK NU IN UITERSTE REINHEID MET HEM VERBONDEN TE ZIJN.

MATTHEW HENRY

DINSDAG 23 JULI 2019

Enter 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Goudswaard 19.30 uur ds. A. Schot; Mijdrecht 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Nijkerk 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur (GBS-dienst) ds. A. Verschuure; Stolwijk 19.30 uur ds. J. Schipper; Uddel 19.30 uur (H.D.) ds. W.J. Karels.

WOENSDAG 24 JULI 2019

Barneveld-Zuid 14.00 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Drachten 19.30 uur ds. A. Schot; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Hoedekenskerke 19.30 uur ds. G. Beens; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Meeuwen 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. C. Hogchem; Nisse 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Opheusden 19.30 uur (voor de zending) ds. H.J. Agteresch; Opperdoes 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Poederoijen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. P. Mulder; Wierden 19.30 uur ds. A. Verschuure; Zwolle 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn.

DONDERDAG 25 JULI 2019

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; Genemuiden 19.30 uur ds. D. de Wit; Goes 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Naaldwijk 19.45 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. S.W. Janse; Oudemirdum 19.30 uur ds. K. Boe-

der; Scherpenzeel 14.30 uur (huw.bev.) ds. J.B. Huisman en 19.30 uur ds. G.J. van Aalst.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 21 JULI 2019

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

*De Heere Jezus Christus,
Die onze Hope is.*
1 Timotheüs 1:1b

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Rotterdam-Zuidwijk heeft met ontroering kennis genomen van het overlijden van zijn oud-predikant

ds. H. Paul

Met bovenstaande tekstwoorden heeft hij op 19 september 1973 intrede gedaan in onze gemeente. Op Jezus Christus heeft hij in zijn prediking voortdurend mogen wijzen als de enige grond van onze zaligheid. We denken met grote dankbaarheid terug aan het werk dat hij zo getrouw in prediking en pastoraat onder Gods zegen in de gemeente heeft verricht tot aan zijn vertrek in 1980.

We wensen de kinderen, klein- en achterkleinkinderen van harte de vertroosting en nabijheid van de HEERE toe in dit verlies.

Namens de kerkenraad,
ds. G.J. Baan, preses
C. Deelen, scriba

Het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin.
Filippenzen 1:21

De Heere heeft tot Zich genomen, in de gezegende leeftijd van 90 jaar, onze geliefde vader, grootvader en overgrootvader

Hendrik Paul

sinds 9 november 2016 weduwnaar van Aaltje Paul-Bos
In leven dienaar van het Goddelijke Woord

Zevenhuizen, 16 juli 1928

Moerkapelle, 10 juli 2019

Wij denken in grote dankbaarheid terug aan wat hij voor ons en anderen heeft betekend.

Ede: Mart-Jan Paul
Nelleke Paul - van Dijke
Amstelveen: Rick Paul
Ineke Paul - Steenstra
Moerkapelle: Jannette Wolterink - Paul
Johan Wolterink
Moerkapelle: Harry Paul
Cora Paul - Schouten
Kapelle: André Paul
Coby Paul - Louws
Bennekom: Ieke van Driel - Paul
Niels van Driel
Leusden: Alinda Paul
Kleinkinderen en achterkleinkinderen

Correspondentieadres:
Van Swaanswijkstraat 22
2751 XL Moerkapelle

De begrafenis heeft dinsdag 16 juli, na een rouwdienst in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente in Moerkapelle, plaatsgehadt op begraafplaats Westhage in Moerkapelle.

*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielenvreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen;*

Psalm 68:2 (berijmd)

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Oostkapelle heeft met droefheid en ontroering kennis genomen van het overlijden van onze oud-herder en leraar

ds. H. Paul

Met getrouwheid heeft hij van 4 april 1994 tot 1 oktober 1999 de gemeente mogen dienen en het Woord des Heeren verkondigd. In Hebreëën 13:7 beveelt de HEERE: Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst van hun wandel.

De Heere ondersteune, sterke en trooste de achtergebleven familie en Hij heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad: J.W.M. de Boer, preses
C. van Moolenbroek, scriba

Oostkapelle, 11 juli 2019

Er blijft dan een rust over voor het volk Gods.
Hebreeën 4:9

Met ontroering hebben wij kennisgenomen van het overlijden van onze geliefde oud-herder en leraar

ds. P. Blok

in de leeftijd van 99 jaar.

Van 1980 tot 1986 heeft hij onze gemeenten in getrouwheid mogen dienen met de hem geschonken gaven. De eeuwigheid zal tot Gods eer de volle vrucht daarvan openbaren.

De Heere sterke en ondersteune de familie in dit zware verlies en Hij stelle zijn ster-ven nog tot zegen.

Namens de kerkenraden van de Geref. Gemeenten,

Capelle aan den IJssel - Middelwatering: ds. A. Verschuure, preses
K. Bel, scriba

Capelle aan den IJssel - West: H.T. Groenendijk, preses
B.A. Agteresch, scriba

Woonruimte te huur, instapklaar **730 m3**. Omg Kootwijkerbroek, 6 slaapkamers, garage, schuur tuin en erf. Max 2 jaar. Meer info: 06-51558490

Zelfst. woonruimte gezocht voor jonge vrouw, werkzaam in het onderwijs. **Gouda of omg.** Tel. 06 45192977

Te huur: nieuw chalet met tuinhuis, 6 p, 3 slpk, met alle gemakken: combimagnetron, vaatwasser, in iedere kamer cv, toilet en bedden op seniorenhoogte, kinderbedje en kinderstoel. Voor een heerlijke (strand) vakantie in Zeeland, bij Zoutelande, Walcheren, 10 min. lopen van het zonnige zuiderstrand. Gelegen op park met o.a. recreatieteam, binnen- en buitenspeeltuin. Nog vrij: wk 35, 38, 39, 41 en 42. 06-34784437 of www.zeeuwshuisjeachterdeduinen.nl

Topklasse! en voordelig, een PVC vloer van **DE VLOERENKONING.NL**
De collectie komen wij graag laten zien.
Thuiservice: 06-19557166

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?
Vanaf € 495,- per week staat uw **stacaravan in Oostenrijk** klaar.
Nederlandstalige kerkdiensten en animatieteam voor jong en oud.
Info: www.es-vakanties.nl
of bel: 055 3030083.

Jonge man (21 jaar) **zoekt zelfst. woonruimte in Amersfoort** of nabije omgeving. Tel. 06-42466898.

Zomer Concert

DV 27 juli 2019

Hervormde Kerk in Haamstede
Hugo van der Meij & Rens de Winter,
orgel en piano

Frank Zuidijk, trompet &

Maria Knops, harp

Henriette Bronkhorst &

Cobie van de Graaf, dwarsfluit

Leiding: Ds. A. Schreuder

Er is een collecte voor een aantal doelen

Aanvang: **19.30 uur** toegang gratis

Sanne, 1e jaars studente aan de Haagse Hogeschool, **zoekt een studentenkamer in Den Haag/Scheveningen/Voorburg** v.a. 1-9-2019. Wie helpt? 06-82070110 of j.c.knulst@gmail.com

Te huur: zeer royaal vakantiehuis voor 2 pers. Nog vrij van 6 t/m 9 sept, van 27 t/m 30 sept, van 4 t/m 7 okt. en vanaf 11 okt. Tel. 06-82713122.
www.weidehoeverijssen.nl

Wegens onze leeftijd:

OPRUIMINGSBOEKEN STERK VERLAAGD IN PRIJS

Zomermarkten:

Echteld: D.V. di 23, wo 24 en do 25 juli a.s.

Elspeet: D.V. za 20 juli en 3 aug. a.s.

Bij aankoop v.a. € 20,- gratis boek

WB Boekhandel Uitgeverij
van Wijngaarden

Vliegersvelderlaan 15, 3771 XE Barneveld
Tel. 0342-417 335 / 06-2230 6378

Voor ons kantoor in Woerden zijn wij op zoek naar een

secretaresse

www.zgg.nl/vacatures

Kijk voor meer informatie op
www.zgg.nl/vacatures. Reageren
kan tot 8 augustus 2019.

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

PSALMZANG MET BOVENSTEM
Elspeet - Herst. Herv. Kerk
D.V. zaterdag 27 juli
19.30 uur / Toegang vrij
Organist: Pieter Heykoop

Kamerverhuur Barneveld / Lunteren
 Aangeboden: 4 kamers voor studente of schooljuf. Tussen Barneveld en Lunteren. De kamers zijn voorzien van fonteintje. Gezamenlijk gebruik van keuken en douche. Wasmachine & droger aanwezig.
 Info: 06 - 58 94 54 63.

Nog enkele weken vrij. **Keurige en ruime B&B in Rijssen.** Voor 2 pers., rolst.vr. Prachtige en rustige omgeving. Voor info zie refoportaal.nl: Aaltjes pottery. Tel. 0624523291

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE

een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

Voor meer informatie:
 Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

ook voor akoestische vraagstukken

Te huur in Kootwijkerbroek:
 vrijstaande woning met 3 slaapkamers en een flinke bergruimte voor max. 1 1/2 jaar. Tel. 06 53405696.

Kerkhistorische reis SVVHED

Voor de 12 de keer organiseert Zwaluw Reizen in samenwerking met de Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht een kerkhistorische reis. Deze keer naar het uiterste **Noorden van Duitsland en Denemarken.** We beginnen met een psalmzangdienst in de Martinikerk van ds. Olaf Latzel in Bremen.

Niet alleen ter ondersteuning van deze predikant en zijn gemeente die de moderne wind nogal tegen hebben, maar ook om de psalmen in het Duits voor te zingen, aangezien die in de Duitse kerken vrijwel niet meer gezongen worden. Het is een boeiende reis met goede ervaringen en nieuwe ontdekkingen. Zelfs een origineel Hernhuttersdorp en een Joodse Gemeente worden bezocht. Het hoofdthema van de reis is "Hendrik van Zutphen, de reformator van Bremen". De reis is volledig verzorgd en we verblijven in zeer goede hotels. D.V. 21 oktober willen we gezamenlijk de reis starten in De Oude Duikenburg te Echteld. Vrijdagavond is daar ook het afscheidsdiner.

Prijs € 695,00 per persoon o.b.v. 2-persoons kamer.

Voor informatie en/of boekingen zie www.zwaluwreizen.nl/nieuws

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
 078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
 Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Kamperen op de Veluwe!
 Camping met reformatische identiteit.

Hoeve Kootwijk
 Tel: 0342 - 220022 E: info@hoevekootwijk.nl
www.hoevekootwijk.nl

Begrafenisonderneming
de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begrafenisondernemingdejongh.nl
www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Ter versterking van ons team zoeken wij

Monteur(s) brandwerende voorzieningen

Wij zijn op zoek naar monteurs brandwerende voorzieningen (40uur pw). Het gaat daarbij vooral om brandwerende staalbekleding en brandwerende afdichtingen in de bouw. We zoeken mensen met een (V)MBO-opleiding, liefst met enige ervaring in de bouw of installaties.

Oog voor detail en kwaliteit zijn onmisbaar. Je moet zelfstandig kunnen werken, gemotiveerd en initiatiefrijk zijn.

We bieden uitstekende arbeidsvoorwaarden. En boven alles is het bij ons gewoon leuk werken!

Denk je dat je in ons team past? Bel of mail ons dan.

MURRE - DE VISSER
BRANDPREVENTIE

Mortiereboulevard 3B, 4337RD Middelburg
 Bel: 06-48265430 of mail: ijfobse@murre-devisser.nl

Tevredenheid door kwaliteit, met behoud van identiteit

Kraamzorg
 Bel voor informatie

SHG
 Stichting Hulpverlening in Geest

Informatie/aanmelden
 0187-48 91 73 www.shgzorg.nl

Welkom op de Instituecursus

Opnieuw start de CGO met de
Institue-cursus.

Een waardevolle cursus waarin de
Institue van Johannes Calvijn
behandeld wordt.

De cursus omvat 10 avonden met 20 lessen.

We gebruiken de editie vertaald door dr. C. A. de Niet.

De cursus wordt gehouden in Tholen.

We beginnen om 19.30 uur.

Het rooster is te vinden op de website van de CGO.

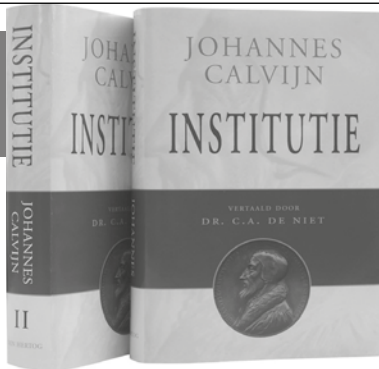
Kosten voor deze cursus € 175,-

Aanmelding via de website van de CGO: www.cgo.nu

Informatie bij de cursusleider: drs. J. van Mourik, e-mail: jvm@cgo.nu

CURSUS GODSDIENSTONDERWIJS

ROUW & GELEGENHEIDSJURKJES

kindergelegenheidskleding.nl
0577-401193 / 06-36392103

Rustig en mooi wandelen in Hoog Sauerland.

www.huizesolagratia.net

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

Conflictbemiddeling d.m.v. Mediation voor zakelijk en privé. Drs. J.C. de Jonge, gecertificeerd 'Psycholoog - Mediator NIP'.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
www.dejonge-consultancy.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641

E info@phvanderleer.nl

M 06 - 46376232

W www.phvanderleer.nl

kina

begravenisverzorging

D.W. Schipper

010-458 31 12

Capelle a/d IJssel

J. Kooijman

0182-58 39 32

Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Waarom Paul Roescher?

Wij geven u twaalf redenen!

2

Europa's grootste keus

Braziliaans eiken Keuken compleet zoals
opgesteld en inclusief getoonde 3 apparaten.

Kraakprijs!
1564,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD
Totaal 17500 m2 in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de
datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, beri-
chten en advertenties zonder overleg aan
te passen, in te korten of zonder opgave
van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Volwassendoop

Kan de volwassendoop aan een ieder die dat wil (en betrokken is op de leer die naar de Godzaligheid is) bediend worden?

Worsteling

Het is niet eenvoudig om hierop een evenwichtig antwoord te geven. Het gaat natuurlijk om de diepste vraag of er *bekende* genade gewerkt is in het hart en leven van de ongedoopte volwassene die het sacrament van de Heilige Doop begeert. De vijf te stellen vragen van het 'Formulier om de Heilige Doop aan de volwassenen te bedienen' zijn de richtlijn. Ten diepste wordt er gevraagd naar enige kennis van de 'drie stukken', ellende, verlossing en dankbaarheid. Met name vraag twee onderzoekt het eerste stuk: 'Ten tweede, of gij gelooft dat gij in zonden ontvangen en geboren zijt, en daarom een kind des toorns zijt, van nature ten goede gans onbekwaam en geneigd tot alle kwaad; en dat gij met gedachten, woorden en werken de geboden des Heeren menigmaal hebt overtreden; en of deze uw zonden u van harte leed zijn?' Zonder dat hartelijke leedwezen over de zonde, komt er geen plaats voor de noodzaak van wassing en reiniging.

Dan volgt de derde vraag over het stuk der verlossing: 'Ten derde, of gij gelooft dat Jezus Christus, Die tegelijk waarachtig en eeuwig God is en waarachtig mens, Die Zijn menselijke natuur uit het vlees en bloed der maagd Maria heeft aangenomen, u tot een Zaligmaker van God geschonken is; en dat gij door dit geloof ontvangt vergeving der zonden in Zijn bloed, en dat gij een lidmaat van Jezus Christus en van Zijn Kerk door de kracht des Heiligen Geestes zijt geworden?'

Het persoonlijke, geschonken geloof dat Christus en Zijn weldaden aanneemt, is volgens onze vaders noodzakelijk voor het ontvangen van het sacrament. Tenslotte wijzen we op de vierde vraag, die onderzoek doet naar het praktische beginsel van dat nieuwe leven: 'Ten vierde, of gij verder al de artikelen der Christelijke religie, gelijk die hier in de Christelijke Kerk uit het Woord Gods geleerd worden, toestemt; en van voornemen zijt, in dezelve leer tot het einde uws levens standvastelijk te volharden; en tevens verzaakt alle ketterijen en dwalingen, met deze leer strijdende; en belooft dat gij in de gemeenschap dezer Christelijke Kerk, niet alleen in het gehoor des Goddelijken Woords, maar ook in het gebruik van het Heilig Avondmaal, zult volharden?'

Als we deze dingen eerlijk overwegen, zal het duidelijk zijn dat de volwassendoop niet zomaar bediend mag worden 'aan een ieder die dat wil'. Ambtsdragers zijn geen hartenkenner maar worden wel geroepen - voor het geven van toestemming - grondig te onderzoeken óf en wáárom men verlangt naar dit heilige sacrament. Tegelijk beseffe elke lezer(es) dat we ook niet zónder genade waar belijdenis des geloofs kunnen afleggen, kunnen huwen, een kindje ten doop houden of een ambt kunnen aanvaarden... Ja, dat we geen dag onbekeerd mogen voortreizen naar dood, graf en eeuwigheid. Werd dat al onhoudbare nood in onze ziel?

Ds. G.H. Kersten

In 'De Saambinder' van 28 april 1932 geeft ds. G.H. Kersten antwoord op de vraag 'of een leraar, wanneer hij weet dat een persoon niet wedergeboren is, wat hij constateren kan in het onderwijs, van hem een antwoord kan verlangen, waarvan hij overtuigd is, dat deze daaraan niet kan voldoen?' Helder is zijn antwoord ('In het voetspoor der vaders', pag. 153): 'De kerk oordeelt over de inwendige staat des mensen niet. Een leraar kan in het hart niet zien. Aan niemand is een keursteen gegeven om anderen te oordelen. Wel heeft een leraar nodig op het grote gewicht van de doop te wijzen en op de noodzakelijkheid van een nieuw leven te kennen (...). O, het mocht wel in de nood drijven, om de toevlucht te verkrijgen tot Christus. Ongedoopt mag men niet blijven. En de doop te begeren buiten de gemeenschap aan Christus en zonder de reiniging in Zijn bloed zal tegen ons getuigen (...)'

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.

